

ISSN 2227-2844

# ВІСНИК

---

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

---

**№ 2 (361) ТРАВЕНЬ**

**2024**



Видавничий дім  
«Гельветика»  
2024

# ВІСНИК

## ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

---

### ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

№ 2 (361) травень 2024

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:  
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 2055  
від 13.06.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-03356.

Збірник наукових праць внесений до  
Переліку наукових фахових видань України в категорії «Б»  
(філологічні науки)  
Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р.

Журнал включений до переліку видань реферативної бази даних «Україніка наукова»  
(угода про інформаційну співпрацю  
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради  
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка  
(протокол № 11 від 31.05.2024 року)

Виходить чотири рази на рік

**Засновник і видавець –**  
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

## РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

### **Головний редактор:**

**Юрків Я. І.** – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», проректор з науково-педагогічної роботи (Україна).

### **Заступники головного редактора:**

**Караман О. Л.** – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», ректор (Україна).

**Набока О. В.** – доктор історичних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри історії та археології (Україна).

**Шехавцова С. О.** – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри романо-германської філології (Україна).

### **Відповідальні редактори:**

**Отравенко О. В.** – кандидат педагогічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання (Україна).

**Дробишева О. А.** – кандидат історичних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри історії та археології (Україна).

**Крижановська О. О.** – доктор філологічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри української та зарубіжної літератури (Україна).

### **Члени редакційної колегії:**

**Власенко К. В.** – доктор педагогічних наук, професор, Національний університет «Києво-Могилянська академія», професор кафедри математики (Україна).

**Глуховцева К. Д.** – доктор філологічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри української мови (Україна).

**Данильчук Л. О.** – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри соціальної педагогіки (Україна).

**Дмитренко В. І.** – доктор філологічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри української та зарубіжної літератури (Україна).

**Жиленко І. Р.** – доктор філологічних наук, професор, Сумський державний університет, заступник завідувача кафедри журналістики та філології (Україна).

**Заблоцький В. В.** – доктор наук з державного управління, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», директор навчально-наукового інституту публічного управління, адміністрування та післядипломної освіти (Україна).

**Кобзар О. І.** – доктор філологічних наук, професор, Полтавський університет економіки й торгівлі, професор кафедри ділової іноземної мови (Україна).

**Кравченко О. І.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України (Україна).

**Курило В. С.** – доктор педагогічних наук, професор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», перший проректор (Україна).

**Кушнірова Т. В.** – доктор філологічних наук, професор, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, професор кафедри германської філології та перекладу (Україна).

**Литвин М. Р.** – доктор історичних наук, професор, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, завідувач відділу «Центр дослідження українсько-польських відносин» (Україна).

**Лі Лі** – доктор філологічних наук, доцент, Інститут іноземних мов та літератури, Північно-західний педагогічний університет, проректор (Китай).

**Лі Ялінь** – кандидат філологічних наук, професор, Ланьчжоуський політехнічний університет, професор (Китай).

**Лукасевіч-Велеба Й.** – доктор педагогічних наук, Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, професор педагогічного факультету (Республіка Польща).

**Любимова С. А.** – кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет, докторант кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені проф. О. М. Мороховського (Україна).

**Михальський І. С.** – доктор історичних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри історії та археології (Україна).

**Моїсєєнко О. Ю.** – доктор філологічних наук, професор, Національний університет «Києво-Могилянська академія», професор кафедри англійської мови (Україна).

**Нефьодов Д. В.** – доктор історичних наук, доцент, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, доцент кафедри історії (Україна).

**Священко З. В.** – доктор історичних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, професор кафедри всесвітньої історії та методик навчання (Україна).

**Си Цзюньцінь** – доктор філологічних наук, професор, Ланьчжоуський університет, професор факультету російської мови та літератури (КНР).

**Сич Т. В.** – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», професор кафедри публічної служби та управління навчальними і соціальними закладами (Україна).

**Ткачук В. В.** – кандидат педагогічних наук, Криворізький національний університет, асистент кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки (Україна).

**Хахула Л. І.** – кандидат історичних наук, доцент, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, старший науковий співробітник (Україна).

### **Редакційні вимоги до технічного оформлення статей**

Стаття оформлюється в текстовому редакторі Word for Windows (шрифт Times New Roman 14, міжрядковий інтервал – 1,5).

Поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, ліве – 3 см, праве – 1,5 см. Сторінки не нумеруються.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

На початку вказують назву тематичної рубрики видання. Через рядок від УДК в лівому верхньому кутку вказуються прізвище, ім'я, по батькові автора (повністю, шрифт жирний).

На наступному рядку – науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи; e-mail; ORCID ID (персональний код, який необхідно отримати, заповнивши анкету за посиланням: <https://orcid.org/register>).

Назва статті друкується через рядок (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); визначення методики дослідження (сукупність методів дослідження, їх основний зміст, характеристики і показники, які вони фіксують, та одиниці вимірювання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки із цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела в тексті оформлюються мовою оригіналу таким чином: у круглих дужках зазначається прізвище автора, рік видання роботи (наприклад, Шумська, 2010). Якщо потрібно послатися на декілька джерел, варто перелічувати їх через крапку з комою (наприклад, Афанасьєва, 2016; Богданова & Саннікова, 2015; Moore, 2006). Якщо використовуються цитати, статистика тощо, то слід вказати номер сторінки посилання (Афанасьєва, 2016, с. 46; Bruner, 2012, p. 24).

Бібліографія та в разі необхідності примітки подаються в кінці статті після заголовку «Список використаної літератури» (без двокрапки) у порядку цитування й оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Для коректного індексування публікацій наукометричними системами після Списку використаної літератури необхідно навести References. Посилання в References мають бути оформлені відповідно до APA Style: для кирилических цитувань слід транслітерувати імена авторів та назви видань; останні також слід навести в англійському перекладі в [ ] із зазначенням мови оригіналу в дужках, наприклад [in Russian], [in Ukrainian]. Назви періодичних видань слід наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. В елементах опису не можна заміняти латинські літери на кирилическі. Цитування в References мають бути оформлені за стандартом APA.

Статтю завершують 2 анотації обсягом 1600–1800 знаків (українською та англійською мовами) із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові автора, назви статті та ключових слів (3–5 термінів).

## ЗМІСТ

### АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА

1. **Антонюк О. В.** Риторичні прийоми аргументації (на прикладі політичної промови Володимира Зеленського в Кнесеті).....11
2. **Булик-Верхола С. З., Теглівець Ю. В.** Асоціативно-сміслові поле слова-стимулу *Росія* під час російсько-української війни.....19
3. **Венгрінюк М. І., Шутка В. О.** Мовні засоби створення портрета в художньому мовленні Кетрін Беннер (на матеріалі роману «Дім на краю ночі»).....27
4. **Деревянко Ю. М.** Композити як засіб створення експресивності та їх функціонування в англійськомовних текстах.....34
5. **Dovhan O. V.** Actualization of linguistic markers in political internet discourse, and its peculiarities in the context of artificial neural network operation, and hate speech detection.....41
6. **Ковальова Г. М., Сушко О. І.** Фразеологізація публіцистичного та художнього мовлення як реакція українського суспільства на російську агресію.....51
7. **Криловська Ю. С.** Лексичний рівень у лінгвістичній (семантико-текстуальній) експертизі.....57
8. **Лоцинова І. С.** Семантико-функційна характеристика порівнянь в есеї Оксани Забужко «Найдовша подорож».....64
9. **Стефурак Р. І.** Естетична функція асоціонімів у тексті есе Юрія Андруховича.....71
10. **Udovichenko H. M., Sherstiuk L. V.** Correlation of evaluativeness, expressiveness and emotionality.....78

### ЗІСТАВНІ СТУДІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

11. **Vorobiova L. V.** Terminological aspects of translation in the IT sphere.....86
12. **Назарчук Р. З., Левкович М. І.** Тональність художньої прози як вияв особливостей перекладу.....92
13. **Нечипоренко В. О.** Національно маркована лексика: перекладацький вимір (на матеріалі сучасних британських масмедіа).....99
14. **Опанасенко В. В.** Переклад дієслів, що вводять пряму мову, у британській літературі (на прикладі серії романів Дж. Страуда «Агенція «Локвуд і Ко»»).....106
15. **Ostapenko S. A.** Translation transformations application in the process of psychologism rendering in English literary discourse.....113
16. **Покулевська А. І., Назарян А. М.** Трансформація контекстуальної заміни в перекладі роману Джулії Куїнн «Герцог і я» німецькою та українською мовами: порівняльний аспект.....120

## ЛІНГВОДИДАКТИКА

17. **Turianytsia K. S., Nad-Kolozhvari E. A.** The importance of teaching literature in developing interest and communicative competence in English as a foreign language...127
18. **Fedicheva N. V., Krysalo O. V.** The teaching of cultural awareness as a skill.....133

## ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

19. **Борисенко Н. М., Ричка Т. І.** Творча біографія Івана Котляревського в жанрово-крайовому контексті перших десятиліть ХХІ століття.....138
20. **Годунок З. В.** Як помічник стає героєм, і як це впливає на текст: фентезійна трилогія Р. Гобб «Асасин».....148
21. **Григорчук Ю. М.** Містерії Різдва і Воскресіння в історіософських візіях Віри Вовк: аспекти інтерпретації.....157
22. **Дворова О. Ю.** Гендер у тюркському літературознавстві.....165
23. **Івончак Н. Д.** Творче конструювання особистості в автобіографічній повісті (на матеріалі творів «Хризантеми» Уляни Кравченко та «Десь на дні мого серця» Василя Лопати).....171
24. **Козлов А. В.** Маркери філософії абсурду в романах Кобо Абе «Зошит кенгуру» та Валерія Шевчука «Срібне молоко»: порівняльний аспект.....180
25. **Mamedova A. I.** Konzept *heimat* in der modernen deutschen Literatur.....187
26. **Нестерук С. М.** Диспозитив *modus* у комедії Б. Шоу «Серцеїд».....192
27. **Радченко В. В.** Концепт «сонце» у збірці Ганни Гайворонської «Ключі від Сонця» як ознака ідіостилю письменниці.....200
28. **Ревуцька С. К.** Психіка нескорених в умовах пропаганди (на прикладі оповідання «Друг уряду» З. Ленца).....209
29. **Соколовська Т. В.** Художня реалізація радянських ідеологем у повісті Олександри Свекли «Надломлені серцем».....216
30. **Khairulina N. F., Skliarova I. V.** Artistic and semiotic components of Yevhen Pluzhnyk's poetry.....224

## РОМАНО-ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

31. **Виклюк А. О.** Корпус як інструмент досліджень фахової мови (на прикладі фахової мови нейронауки для медичної сфери).....231
32. **Давидова Т. В., Бондаренко В. О., Луо Ченсян.** Опозитивні концепти Life – Death у художньому просторі Рея Бредбері.....238
33. **Kostenko V. H., Bieliaieva O. M., Znamenska I. V., Solohor I. M., Honcharova Y. Y.** Syntax patterns of headlines in print trade advertisements targeting dental professionals...246
34. **Набокова І. Ю., Мартинюк А. П.** Наративи про перших леді США як інструмент формування еталону жіночності.....255

35. **Охріменко О. А., Сушко І. А., Сокорчук В. М.** Податковий закон у контексті податкового законодавства Німеччини.....263
36. **Прутчикова В. В.** Дискурсивні характеристики комунікантів модифікованих паремій.....270

**ФОЛЬКЛОРИСТИКА**

37. **Кіріченко О. М., Скиба О. В., Шпетна С. А.** Регіональні особливості функціонування заручин та вінчання на теренах сучасного Слобожанського краю....281

## CONTENTS

### CURRENT ISSUES OF LINGUISTICS

1. **Antonyuk O.** Rhetorical devices for argumentation (on the example of Volodymyr Zelenskyi's political speech in the Knesset).....11
2. **Bulyk-Verkhola S., Tehlivets Y.** Associative-meaning field of the word-stimulus *russia* during the Russian-Ukrainian war.....19
3. **Venhryniuk M., Shutka V.** Linguistic means of creating portrait in the artistic speech of Catherine Banner (based on the novel «The house at the edge of night»).....27
4. **Derevianko I.** Compounds as a means of creating expressiveness and their functioning in English language texts.....34
5. **Dovhan O.** Actualization of linguistic markers in political Internet discourse, and its peculiarities in the context of artificial neural network operation, and hate speech detection.....41
6. **Kovalova H., Sushko O.** Phraseologisation of journalistic and artistic speech as a reaction of Ukrainian society to Russian aggression.....51
7. **Krylovska Y.** Lexical level in linguistic (semantic and textual) expertise.....57
8. **Loschynova I.** Semantic-functional characteristics of comparisons in Oksana Zabuzhko's essay «The Longest Journey».....64
9. **Stefurak R.** The aesthetic function of associonyms in Yuri Andrukhovych's essays.....71
10. **Udovichenko H., Sherstiuk L.** Correlation of evaluativeness, expressiveness and emotionality.....78

### COMPARATIVE STUDIES AND TRANSLATION STUDIES

11. **Vorobiova L.** Terminological aspects of translation in the IT sphere.....86
12. **Nazarchuk R., Levkovych M.** Tonality of fictional prose as a manifestation of translation features.....92
13. **Nechyporenko V.** Nationally marked vocabulary: translation aspect (based on actual British mass media publications).....99
14. **Opanasenko V.** Translation of verbs that introduce direct speech in British literature (the example of J. Stroud's «Lockwood & Co.» series of novels).....106
15. **Ostapenko S.** Translation transformations application in the process of psychologism rendering in English literary discourse.....113



16. **Pokulevska A., Nazaryan A.** The transformation of contextual substitution in the translation of Julia Quinn's «The Duke and I» into German and Ukrainian: a comparative aspect .....120

### LINGUODIDACTICS

17. **Turianytsia K., Nad-Kolozhvari E.** The importance of teaching literature in developing interest and communicative competence in English as a foreign language....127
18. **Fedicheva N., Krysalo O.** The teaching of cultural awareness as a skill.....133

### LITERATURE STUDIES AND LITERATURE OF FOREIGN COUNTRIES

19. **Borysenko N., Rychka T.** Creative biography of Ivan Kotlyarevskyi in the genre-regional context of the first decades of the 21st century.....138
20. **Hodunok Z.** How the assistant becomes a hero, and how it affects a text: fantasy trilogy by R. Hobb «Assassin».....148
21. **Hryhorchuk Yu.** Mysteries of Christmas and Resurrection in the historiosophical visions of Wira Wowk: aspects of interpretation.....157
22. **Dvorova O.** Gender in Turkic literary studies.....165
23. **Ivonchak N.** Creative construction of personality in an autobiographical novel (on the material of the works «Chrysanthemum» by Uliana Kravchenko and «Somewhere at the bottom of my heart» by Vasyl Lopata).....171
24. **Kozlov A.** Markers of absurd philosophy in Kobo Abe's novels «The Kangaroo Notebook» and Valery Shevchuk's «Silver Milk»: a comparative aspect....180
25. **Mamedova A.** Konzept HEIMAT in der modernen deutschen Literatur.....187
26. **Nesteruk S.** Dispositive *modus* in B. Shaw's comedy «Heartseed».....192
27. **Radchenko V.** The concept of «sun» in the collection of Anna Hayvoronska «Keys from the Sun» as a sign of the writer's idiosyncrasy.....200
28. **Revutska S.** The psyche of the unconquered in terms of propaganda (on the example of the short story «Friend of the government» by Z. Lenz).....209
29. **Sokolovska T.** Artistic implementation of Soviet Ideologemes in Oleksandra Svekla's novel «Brokenhearted».....216
30. **Khairulina N., Skliarova I.** Artistic and semiotic components of Yevhen Pluzhnyk's poetry.....224

## ROMANCE AND GERMANIC LANGUAGES

31. **Vykliuk A.** Corpus as a tool for the research of language for specific purposes  
(on the basis of language for neuroscience for medical sphere) .....231
32. **Davydova T., Bondarenko V., Chengxiang L.** Oppositional concepts  
LIFE – DEATH in Ray Bradbury’s literary space.....238
33. **Kostenko V., Bieliaieva O., Znamenska I., Solohor I., Honcharova Ye.** Syntax patterns  
of headlines in print trade advertisements targeting dental professionals.....246
34. **Nabokova I., Martyniuk A.** Narratives about the first ladies of the United States  
as a tool for forming the standard of femininity.....255
35. **Okhrimenko O., Sushko I., Sokorchuk V.** Tax law in the context  
of German tax legislation.....263
36. **Prutchykova V.** Discursive characteristics of communicators of modified paremias.....270

## PHRASEOLOGY

37. **Kirichenko O., Skyba O., Shpetna S.** Regional features of the functioning  
of engagements and weddings on the territory of the modern Slobozhansk region.....281

УДК 81'373:811.111'25

DOI 10.12958/2227-2844-2024-2(361)-99-105

**Нечипоренко Віолета Олександрівна,**

кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри іноземної філології та перекладу  
Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ,  
м. Вінниця, Україна.  
violavuk@gmail.com  
<https://orcid.org/0000-0002-2429-9487>

**НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ВИМІР  
(НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ БРИТАНСЬКИХ МАСМЕДІА)**

У словах з особливими культурно-специфічними значеннями знаходять відображення як спосіб життя певного мовного колективу, так і спосіб мислення. Основу семантичних систем різних мов становлять понятійні системи, які склалися у свідомості представників різних лінгвокультурних спільнот. Більшість науковців схиляється до думки, що навіть за наявності всіх загальних тотожних умов існування у кожного народу формуються характерні лише для нього реалії культури, побуту й оточуючого світу. У будь-якій іншій культурі цим реаліям будуть відповідати повні або часткові пробіли (лакуни). Усі ці реалії знаходять віддзеркалення в мові у вигляді мовних позначень даних специфічних елементів, які містять культурний відбиток (національні словесні образи). У культурно-специфічних словах утілюється минулий досвід народу стосовно дій і уявлень про різні речі – таким чином, вони зберігають цей досвід для майбутніх поколінь. Як зазначає В. Кононенко, у 90-х роках ХХ ст. дослідники різних напрямів – філософи, мовознавці, культурологи – усвідомили необхідність вивчення культури через мову, мовну діяльність, і культура в «дзеркалі мови» дістала своє тлумачення як феномен людського буття, форма мислення (Кононенко, 2008, с. 7–9).

Ґрунтовними дослідженнями у царині лінгвокультурології відзначилися М. Алефіренко, Ф. Бацевич, А. Загнітко, Л. Кожухівська, Т. Левченко, В. Манакін, О. Потапенко, Я. Потапенко, О. Селіванова, Т. Чубань. Дослідженню національно маркованої лексики присвятили свої праці М. Бондар, О. Гаргаєва, Л. Дяченко, М. Кочерган. Проблема визначення та специфіці лексикографічного опрацювання національно маркованої лексики присвячено розвідку В. Лемещенко-Лагоди (Лемещенко-Лагода, 2021). Для позначення найменувань, які найяскравіше відображають особливості культури народу – носія конкретної мови, використовується ціла низка термінів: безеквівалентна лексика, неповноеквівалентна лексика, реалії, варваризми, лакуни, фонова лексика, національні словесні образи, екзотична лексика, культурами тощо. Л. Дяченко у дисертаційній роботі акцентує на різноманітності понять, які використовуються науковцями для номінації такої лексики, та водночас підкреслює їхні спільні риси: «Ці слова є не що інше, як джерело знань про певний етнос: менталітет, звичаї, традиції, побут, надбання духовної культури народу. З одного боку, вони служать для позначення не наявних в інших національних культурах предметів чи понять, із ними пов'язаних, з іншого – називають денотати, які були або є типовими, характерними, такими, що становлять невід'ємний атрибут духовної або матеріальної культури того чи іншого народу» (Дяченко, 1997, с. 9).

Видатні лінгвісти-перекладознавці досліджували національно марковані слова з позицій транслатології, обґрунтовуючи різні тактики і стратегії передавання безеквівалентної лексики засобами іншої мови (С. Влахов, Р. Зорівчак, В. Коптілов, С. Флорін). Узагальнюючи осно-

вні підходи до класифікації безеквівалентної лексики, О. Гаргаєва зазначає, що ці лексичні одиниці – це дійсно джерела культурної інформації, які несуть у собі колорит і дух народу та паралельно із цим викликають великі труднощі під час їх перекладу, бо, звичайно, не мають відповідних еквівалентів у мові перекладу (Гаргаєва, 2015).

Метою розвідки є аналіз лінгвокультурної специфіки сучасного англomовного масмедійного тексту в перекладацькому вимірі. Лінгвокультурний аналіз масмедійного дискурсу та його мовних особливостей є актуальним напрямом лінгвістичних студій. Дискурс масмедіа виступає головною платформою не лише для відбиття актуальних мовних та суспільних змін, а й для закріплення мовних кліше, тобто фігур мови, для яких характерні звичність звучання, відносно постійний склад компонентів, відтворюваність готових мовних блоків та вільний зв'язок між словами. Англійська лінгвокультура є центром скупчення різноманітної інформації, що активно генерується у рамках масмедійного дискурсу. Аналіз дискурсу дає змогу дослідити цінності англійської лінгвокультури крізь призму «живого» масмедійного спілкування, що уможливорює детальне окреслення особливостей сучасної англійської мовної картини світу.

Для дефініції національно-культурної інформації у складі лексичного значення існують й інші терміни: національно-культурні компоненти значення і культурно-історичні компоненти. Підтримуємо думку М. Бондар і визначаємо національно марковані одиниці як групи слів, що відображають національно-мовну картину світу окремої нації, а також особливості економіки, географії, суспільного ладу, фольклору, літератури, усіх видів мистецтва, науки, побуту, звичаїв носіїв відповідної мови (Бондар, 2015, с. 31).

У слові міститься не лише актуальна інформація, що передається через повсякденну мовленнєву комунікацію. У ньому накопичується інформація різного типу: соціально-історична, інтелектуальна, експресивно-емоційна, оцінна, загальногуманістична, а також національні знання. Така інформація є основою соціально-історичного, національно зумовленого культурного компонента смислової структури слова.

Національно-культурна інформація – це сукупність позамовних і текстових семантичних компонентів, які відображають культурний спадок і сучасність даного національного колективу та існують у свідомості носія мови. Національно-культурна (фонова) інформація є однаковою для автора і реципієнта тексту в разі, коли вони належать до одного національно-культурного і мовного колективу зі сформованими уявленнями про оточуючу дійсність, із певними оцінками соціально-політичних і культурно-історичних процесів і явищ. Безсумнівно, що у носія мови і в іншомовного адресата фонова інформація відрізняється: вона може співпадати у деяких аспектах, не співпадати або повністю бути відсутньою, що викликає неповноцінне, а інколи хибне сприйняття дійсності.

Реципієнтам, для яких англійська мова не є рідною, під час вивчення лінгвокультурної специфіки масмедіа необхідні фонові знання, які за своїм характером можуть відрізнятися. Традиційно виділяють три типи фонових знань за ступенем їх розповсюдження: загальнолюдські (універсальні) фонові знання, регіональні і країнознавчі, у яких і знаходиться відображення культура країни. Країнознавчі фонові знання характерні лише для конкретної нації і віддзеркалені у мові даної національної спільноти. У публіцистичних текстах уживаються лексичні одиниці, які містять національно-культурну інформацію. Досліджуючи культурно-специфічні факти, наявні в мові масмедіа, необхідно брати до уваги кумулятивну функцію мови, тобто її здатність віддзеркалювати, фіксувати і зберігати у собі інформацію про досліджену людиною дійсність, у тому числі й культурно-специфічну інформацію, притаманну лише певній національності. Подібна інформація з'являється під впливом політичних, економічних, соціальних і географічних особливостей конкретного регіону і залежить від специфічних рис усіх видів його мистецтва, науки, побуту і звичаїв народу. Фонова інформація охоплює, передусім, особливі, притаманні лише цій країні факти історії і державного устрою, особливості її географічного

середовища, характерні предмети матеріальної культури минулого й сьогодення, етнографічні та фольклорні поняття, відомі як реалії.

Окрім традиційних реалій, які виражені безеквівалентною лексикою, фонові інформації присутні і в особливих реаліях – асоціативних, пов'язаних із різноманітними національними історико-культурними явищами і особливим чином зафіксованими у мові. Ці реалії експлікуються звичайними словами, а не безеквівалентною лексикою, а їхня специфічність – у компонентах значення слів, у відтінках слів, у внутрішній словесній формі, в емоційно-експресивному забарвленні. У мові також можна виявити лексичні одиниці, які повністю складаються з такої інформації: назви характерних лише для окремих націй і народів предметів матеріальної культури, історичних подій, державних інституцій, свят, телепрограм, елементів фольклору.

Традиційно у перекладознавстві термін «реалія» застосовується до елементів тексту, які неможливо перекласти за відсутності відповідника чи еквівалента у мові перекладу. Р. Зорівчак розглядає реалії як «моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких уміщає традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» (Зорівчак, 1989, с. 58).

Останнім часом цей термін широко вживають і дослідники-лінгвокультурологи. У цій галузі філології під терміном «реалія» розуміють слова і словосполучення, що позначають специфічно національні предмети та явища, реальні факти, характерні для культури того чи іншого народу. Велика увага приділяється національно-історичному колориту референта. Деякі дослідники відносять до реалій і окремі факти життя, що не мають сталого мовного оформлення. Реалії як елементи лінгвокультурного контенту найтіснішим чином пов'язані з позамовною дійсністю. Будучи найменуванням окремих предметів, понять, явищ побуту, культури, історії певного народу або країни, реалія як окреме слово не може цілком відобразити даний відрізок дійсності. Багато з того, що потрібно читати між рядків і що тим не менше підказане мовними засобами, не вміщується у вузькі рамки окремих слів-реалій.

Досліджуючи лінгвокультурну специфіку англomовного сайту новин BBC News, ми зосередимося на аналізі суспільно-політичних реалій, пов'язаних із життям королівської родини, оскільки це один із найпопулярніших медіатопіків британської публіцистики. На підтвердження факту значущості національно-специфічного контенту для споживачів новин і публіцистичних статей на сайті BBC наведемо дані кількісного аналізу публікацій на англomовній та україномовній версіях сайту у рубриці UK Royal Family за період із березня 2021 по листопад 2022 р.: 810 (BBC News) і 115 (BBC News Україна).

Серед інших нашу увагу привернула стаття *Jasmine Anderson Queen to appoint new prime minister at Balmoral*, опублікована на офіційному сайті BBC (Anderson, 2022). Назва статті експлікує певний обсяг лінгвокультурної інформації, пов'язаної із суспільно-політичним життям Королівства. По-перше, це лексеми, що називають носіїв влади: *Queen, prime minister*. Авторка у тексті статті також уживає загальноприйняте скорочення *PM (prime minister)*, не надаючи додаткових пояснень. Безсумнівно, для пересічного читача новин BBC, споживача з англоцентричним мовомисленням, такі пояснення будуть надлишковими, зайвими.

Цікавими з погляду вмісту лінгвокультурної інформації також є вживання назв резиденцій як королеви, так і прем'єр-міністра. Назва літньої резиденції *Balmoral* винесена навіть у заголовок статті, що повинно підготувати читача до неочікуваного розвитку подій, опису нетрадиційної процедури призначення, адже *Балморал (Balmoral Castle)* – це замок в області Абердиншир, приватна резиденція британських королів у Шотландії. Окрім того, перший рядок повідомлення, який разом із заголовком є сильною позицією тексту, містить основний інформаційний зміст статті, додатково виокремлений за допомогою візуальних засобів – жирного шрифту: *The Queen will not appoint the next prime-minister in London, but will instead stay in Balmoral to do it, Buckingham Palace has said*. Чому ця новина привернула таку велику увагу

британців, адже з правового погляду немає різниці, де саме королева зустрінеться з новим прем'єром. Традиційно процедура призначення нового прем'єр-міністра відбувається у *Букінгемському палаці (Buckingham Palace)* – офіційній лондонській резиденції британських монархів. Авторка статті також це підкреслює: *During her 70-year-reign the Queen, 96, has had an audience with her new prime minister at Buckingham Palace*. Отже, відмова королеви від попередньо оголошеного рішення повернутися до Лондона для зустрічі з державними чиновниками викликала серйозне занепокоєння в суспільстві щодо стану здоров'я Єлизавети II.

Звертають на себе увагу згадки про резиденцію британського прем'єр-міністра, хоча жодного разу авторка не вживає офіційної повної назви *Prime Minister's Office, 10 Downing Street*. Натомість ми фіксуємо наявні у тексті статті колоквіалізми *Downing Street* та *No 10*, що у читача з англоцентричним мовомисленням асоціюються не лише з помешканням чинного прем'єра, а й узагалі з політикою уряду Сполученого Королівства.

Проаналізуємо статтю тієї ж тематики, представлену на українській версії сайту (Попри традицію, 2022). Починаючи із заголовка, автори сайту акцентують увагу українського читача на тому, що зустріч не є традиційною: *Попри традицію Єлизавета II призначить нового прем'єр-міністра у себе в Балморалі*. Якщо читач з англоцентричним мисленням одразу «сканує» факт невідповідності традиційному розвитку подій, коли бачить назву резиденції *Балморал*, то носіям іншої лінгвокультури потрібні допоміжні сигнали для розшифрування цієї інформації. Цікавий додатковий країнознавчий коментар перекладачі «вплели» у таке речення: *За час свого 70-річного правління 96-річна королева призначила вже 14 нових голів британського уряду, приймаючи їх у Букінгемському палаці, підкреслюючи виняткову тривалість правління Єлизавети II*. На відміну від авторів оригінальної публікації перекладачі взагалі уникають уживання назви резиденції прем'єр-міністра. Натомість слідом за своїми британськими колегами знайомлять україномовних реципієнтів ще з однією традицією британського двору: *After the new prime minister has been appointed, the Court Circular will record that «the prime minister kissed hands on appointment». This is usually a handshake, and the actual kissing of hands will take place later at the Privy Council. – Після призначення нового прем'єра у циркулярі королівського двору буде записано, що «прем'єр-міністр цілував руки при призначенні». Насправді зазвичай це рукостискання, а цілує руку монарха прем'єр-міністр уже пізніше, на Таємній раді*. Оскільки авторка статті Jasmine Anderson також роз'яснює цю реалію, робимо висновок, що деталі призначення нового очільника уряду відомі далеко не всім мешканцям Британських островів.

Результати здійсненого аналізу дають змогу зробити висновок про те, що лінгвокультурний контент публіцистичного тексту може потребувати додаткового лінгвокраїнознавчого коментаря не лише тоді, коли йдеться про текст перекладу, кінцевим споживачем якого не є носій англійської мови. Оскільки статті, присвячені членам королівської родини, можуть містити великий обсяг історичної інформації, посилалися на історичні й культурні прецеденти, бути насиченими власними іменами, титулами, топонімами, з якими у повсякденному житті сучасний британець практично не стикається, додаткові роз'яснення будуть справляти позитивний ефект не тільки для правильного, адекватного розуміння змісту, а й із просвітницьких позицій. Якщо говорити про підготовку іншомовних версій публікацій, у даному разі українського варіанту, то такі коментарі є просто невід'ємною частиною змісту.

### Список використаної літератури

1. Кононенко В. Мова у контексті культури : монографія. Київ ; Івано-Франківськ : Плай, 2008. 390 с.
2. Лемещенко-Лагода В. В. Національно маркована лексика: проблема визначення та специфіка лексикографічного опрацювання в шотландсько-англійських словниках. *Науковий вісник*

Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2021. № 48. Т. 1. С. 126–129. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-1.30>

Дяченко Л. Функціонально-семантична характеристика безеквівалентної та фонові лексички сучасної української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1997. 18 с.

4. Гаргаєва О. В. Проблема класифікації безеквівалентної лексики у сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 53. С. 52–54.

5. Бондар М. Класифікація національно маркованих одиниць. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія. Педагогіка. Психологія»*. 2015. Вип. 30. С. 31–36.

6. Зорівчак Р. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів : Львів. держ. ун-т, 1989. 216 с.

7. Anderson J. Queen to appoint new prime minister at Balmoral. *BBC NEWS*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-62728328>

8. Попри традицію Єлизавета II призначить нового прем'єр-міністра у себе в Балморалі. *BBC NEWS Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62740287>

### References

1. Kononenko, V. (2008). *Mova u konteksti kultury [Language in the context of culture]*. Kyiv; Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].

2. Lemeshchenko-Lagoda, V. (2021). Natsionalno markovana leksyka: problema vyznachennia ta spetsyfika leksykografichnoho opratsuvannia v shotlandsko-anhliyskykh slovnykakh [Nationally marked vocabulary: the problem of definition and specificity of lexicographic fixation in Scots-English dictionaries]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiya – Scientific messenger of International Humanitarian University. Philology Series, 48, 1*, 126–129. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-1.30> [in Ukrainian].

3. Diachenko, L. (1997). Funktsionalno-semantychna kharakterystyka bezekvivalentnoyi ta fonovoyi leksyky suchasnoyi ukrayinskoyi literaturnoyi movy [Functional and semantic characteristics of non-equivalent and background vocabulary of the modern Ukrainian literary language]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

4. Harhayeva, O. (2015). Problema klasyfikatsiyi bezekvivalentnoyi leksyky u suchasnomu movoznavstvi [The problem of classification of non-equivalent vocabulary in modern linguistics]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Otrozka akademiya». Seriya «Filolohichna» – Scientific notes of Ostroh Academy National University: Philology Series, 53*, 52–54 [in Ukrainian].

5. Bondar, M. (2015). Klasyfikatsiya natsionalno markovanykh odynyts [The classification of culture-loaded words]. *Naukovyi visnyk kafedry UNESCO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho univertytetu. Seriya «Filolohiya. Pedagogika. Psykholohiya» – Scientific messenger of the UNESCO Department of Kyiv National Linguistic University. Series «Philology. Pedagogy. Psychology», 30*, 31–36 [in Ukrainian].

6. Zorivchak, R. (1989). Realiya i pereklad (na materialy anhlovnykh perekladiv ukrayinskoyi prozy) [Realia and translation (based on the English language translations of the Ukrainian prose)]. Lviv: Vyd-vo pry Lviv. derzh. un-ti [in Ukrainian].

7. Anderson, J. (2022). Queen to appoint new prime minister at Balmoral. *BBC NEWS*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/uk-62728328> [in English].

8. Popry traditsiyu (2022). Popry traditsiyu Yelyzaveta II pryznachyt novoho premyer-ministra u sebe v Balmoralі [Despite tradition, Elizabeth II will appoint a new prime minister at her home

in Balmoral]. *BBC NEWS Ukraina – BBC NEWS Ukraine*. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62740287> [in Ukrainian].

**Нечипоренко В. О. Національно маркована лексика: перекладацький вимір (на матеріалі сучасних британських масмедіа)**

Статтю присвячено дослідженню національно маркованої лексики як засобу передавання національно-культурної інформації. Національно-культурна інформація – це сукупність позамовних і текстових семантичних компонентів, які відображають культурний спадок та сучасність даного національного колективу й існують у свідомості носія мови. Метою даної розвідки є аналіз лінгвокультурної специфіки сучасного англomовного масмедійного тексту в перекладацькому вимірі. Лінгвокультурний аналіз масмедійного дискурсу та його мовних особливостей є актуальним напрямом лінгвістичних студій. Аналіз дискурсу дає змогу дослідити цінності англійської лінгвокультури крізь призму «живого» масмедійного спілкування, що уможливорює детальне окреслення особливостей сучасної англійської мовної картини світу. Реципієнтам, для яких англійська мова не є рідною, під час вивчення лінгвокультурної специфіки масмедіа необхідні фонові знання, які за своїм характером можуть відрізнятися. Окрім традиційних реалій, які виражені безеквівалентною лексикою, фонові знання присутні в особливих реаліях – асоціативних, пов'язаних із різноманітними національними історико-культурними явищами й особливим чином зафіксованими у мові. Ці реалії експлікуються звичайними словами, а не безеквівалентною лексикою, а їх специфічність – у компонентах значення слів, у відтінках слів, у внутрішній словесній формі, в емоційно-експресивному забарвленні. Досліджуючи лінгвокультурну специфіку англomовного сайту новин BBC News, ми зосередилися на аналізі реалій, пов'язаних із життям королівської родини, оскільки це один із найпопулярніших медіатопіків британських масмедіа. Результати здійсненого аналізу дають змогу зробити висновок про те, що масмедійний лінгвокультурний контент може потребувати додаткового лінгвокраїнознавчого коментаря не лише тоді, коли йдеться про текст перекладу, кінцевим споживачем якого не є носій англійської мови. Окреслено перспективу подальших наукових розвідок.

*Ключові слова:* масмедіа, лінгвокультурний контент, національно маркована лексика, BBC News, реалія, безеквівалентна лексика, фонові знання.

**Nechyporenko V. Nationally marked vocabulary: translation aspect (based on actual British mass media publications)**

The article deals with the research of nationally marked vocabulary as the means of transmission of the national and cultural information. The national and cultural information is the complex of extralingual and textual semantic components reflecting cultural heritage and modernity of this national community and existing in the mind of the speaker. The aim of the article is to analyze linguistic and cultural specificity of the modern English mass media text within the frames of translation studies. Linguistic and cultural analysis of the mass media discourse and its linguistic specificities is of current interest within linguistic studies. The discourse analysis allows us to explore the values of the English language culture through the prism of “live” mass media communication and enables a detailed outline of the features of the modern English language picture of the world. Recipients, who are not native English speakers, need diverse background knowledge when studying the linguistic and cultural specificity of mass media content. In addition to traditional realia, which are expressed by non-equivalent vocabulary, background information is present in special realia, so called associative realia associated with various national historical and cultural phenomena and recorded in a special way in the language. These realia are presented by ordinary words and not by non-equivalent vocabulary. Their specificity is in the components of the meaning of the words, in the



shades of meaning, in the internal verbal form, in the emotional and expressive coloring. Investigating the linguistic and cultural specificity of the English-language BBC News website, we focus primarily on the analysis of realia words associated with the life of the royal family, as this is one of the most popular media topics in British journalism. The results of the performed analysis allow us to conclude that the linguistic and cultural content of the mass media text may require an additional linguistic and regional commentary not only in cases when it comes to the translated text, the end user of which is not a native English speaker. Prospects for further scientific research are outlined.

*Key words:* mass media, linguistic and cultural content, nationally marked vocabulary, BBC News, realia words, non-equivalent vocabulary, background knowledge.

Creative Commons Attribution 4.0  
International (CC BY 4.0)



Стаття надійшла до редакції 26.05.02024 р.  
Прийнято до друку 31.05.2024 р.

Наукове видання

**ВІСНИК**

Луганського національного університету  
імені Тараса Шевченка  
(філологічні науки)

№ 2 (361) травень 2024

Відповідальна за випуск:

д. ф. н., доц. О. О. Крижановська

Комп'ютерна верстка – М. С. Михальченко

Коректура – Н. В. Славогородська

---

Підписано до друку 31.05.2024 р.

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 33,71. Замов. № 0824/604. Наклад 200 прим.

---

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

вул. Інглезі, 6/1, м. Одеса, 65101

Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: [mailbox@helvetica.ua](mailto:mailbox@helvetica.ua)

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.